

Okutuyor Muyuz Okuyor Muyuz Yorumluyor Muyuz Yoruyor Muyuz

– Rana İslam D · 06 Eylül 2012

Dedem deyince, hatırımda kalanlar; yedi dil bilen bir adam, altmışlı yaşlarında üniversite bitiren bir beyin, tercüme yapmak için daktilo başında geçmiş bir ömür. Ve de hepsinden önemlisi, küçük yaşlarımda bile hayranlıkla izlediğim, uzun yıllar geçmesine rağmen hafızama kazınmış dedeme ait bir kütüphane. Babam dersiniz; onunla da özdeşleşen şeylerin başında kitaplar, özellikle tarih kitapları; aruz kalıbı ile yazılmış aşka dair şiirler ve kendisi tarafından bestelenmiş Türk sanat müziği formundaki şarkılar gelir. Yağlı boya çalışmalarını hatırlamasam da, yine küçücük bir kızken gördüğüme emin olduğum karakalem resimleri babamı oluşturan zenginlikler içinde... Hay Allah, ne anlatıyorum ben? Kardeşlerim görselerdi, bu yazımı da bir edebiyatçı olarak bana yakıştıramayacak; hani bunun giriş, gelişme ve sonuç sırası diyeceklerdi... Aslında anlatacağım asıl konu ne dedem ne de babam doğrusu..."Gerçekten kitap okuyor muyuz, yoksa anne baba olarak çocuklarımızı, öğretmenler olarak da öğrencilerimizi okuma eylemi ile yoruyor muyuz?" sorusu uzun zamandır zihnimi meşgul eden bir konu... Bir de branşım açısından öğrencilerime kitap okutturmak gereği de ortada iken, "Kitapları neden, nasıl, niye okuyoruz / ya da okumuyoruz?" ile "Kitapları neden, nasıl, okutuyoruz /veya okutamıyoruz?" soruları belki de en azından son on yıldır, bir çengel gibi kafama takılı... Yazıma başlarken, işte kafamda bu tip sorular vardı. Bu soruların beynime üşüştüğü anlarla aynı zaman diliminde kendimi düşündüm: "Neden hâlâ okumaya açım?", "İlk okuduğum kitap hangisiydi ve ben o zaman kaç yaşındaydım?", "Kimler bana okumak, araştırmak, her şeyi öğrenmek ve her şeyi yapmak arzusunda model oldu?" Soruların peşi sıra soruların ilk sinyallerini veren cevaplar ve ilk modellerim akıma geldi. O kadar heyecanlandım ki, yazıma sorularıyla değil, cevaplarıyla başladım... Evet! Okuyan, araştıran, düşünen, yazan; ana diline ve yabancı dile, tarihe, edebiyata ve güzel sanatlara karşı merakı olan bir ailenin üçüncü kuşağıyım. Dedemin ve babamın kütüphaneleri hâlâ gözümün önünde. Şimdi, şu dakikada, dedemin önünde daktilosu ve yabancı dil kitapları ya da eski yazı kitapları var. Babam da ya dünya tarihine damgasını vurmuş şahsiyetleri okuyor şu an, görüyorum, ya da gelen melodilerden anlıyorum ki, aruzla ahengini bulmuş kendi şiirini, elindeki cümbüşle ya rast ya hüzzam makamında bestelemekte, duyuyorum... İşte o yıllardan, 70'li yılların başında, yedi sekiz yaşlarında olan bir küçük kız çocuğu hatırlıyorum. Bu küçük yaşına aldanmayın siz onun. Daha dört yaşında Cumhuriyet Bayramı'nda halkın önüne çıkacak ve "Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır Toprak, eğer uğrunda ölen varsa vatandır" diyecek, bu kız. Yine aynı yaşlarda kendi kendine okumayı sökecek, otobüs yolculuklarında hızla geçen km. tabelalarını okuyamadı diye de ağlayacaktır. Onun için dedim, bu küçük yaşına bakmayın diye. İşte o günlerin birinde -henüz sekiz yaşındadır ama ilkökul 3 öğrencisidir- babasının kütüphanesinden bir roman okumaya karar verir ve ilk romanını alır eline. Romanın adı, Bülbülü Öldürmek. Şu bildiğiniz, Harper Lee'nin "Bülbülü Öldürmek" adlı romanıdır okuduğu. Sözü edilen kız, şimdi oldukça büyüdü. Hatta o kadar büyük ki, on yaşında ikiz kızlara ve beş yaşında bir oğlan çocuğuna sahip. Hatta, o kadar yıl geçmiş ki aradan, yıllardan beri

"öğrencilerime kitap okumanın sırrını nasıl anlatacağım" ve "çocuklarıma kitap okumayı nasıl sevdireceğim" diye kara kara düşünmekte... Düşünüyorum...Şimdiki aklımla o günkü aklımla, gördüklerimi, yaşadıklarımı, arzularımı, hayallerimi, modellerimi düşünüyorum. Düşünüyorum... O küçük kızken beni arzuya, öğrenmeye, samimiyete, enerjiye götüren sebepleri ve bağlantıları kaybetmeden bugünün çocuklarına nasıl, arzu, samimiyet, hayal kurma melekesi, yorumlama ve girişimde bulunmayı öğretebileceğimi, kısacası model olabileceğimi düşünüyorum...

Her şeyden evvel şunu anladım: Bir şeyler kazandırmak, hayata hazırlamak, güzel alışkanlıklarla donatmak istediğiniz, ister kendi çocuğunuz ister öğrenciniz olsun ilk adımınız model olmayı bilmektir. Ben, dedem ve babamda ve hatta burada zikretmediğim ailemin diğer fertlerinde kitaba, kütüphaneye, yazı yazmaya, dile ve güzel sanatlara merak görmeseydim, en basitinden daha sekiz yaşında bir romanı cesaretle elime alıp sonuna kadar okuyamayacaktım.Yıllar içinde de yazmak ve okumak bende ihtiyaç haline gelmeyecekti. Benim, mesleğimde ve hayat öğretmenliğimde her zaman uygulayamasam da, ana ilkem model olmak ve meraklı gözlerin, akılların ve yüreklerin sorularını içtenlikle ve bıkmadan tekrar tekrar sorulsa da cevaplamaktır. Kısacası; "yap!" emir kipinin yerine "yapalım" istek (arzu, yüreklendirme ve samimiyet) kipinin daha etkili olduğuna inanıyorum. Veya "Okumak faydalıdır", "100 Temel Eseri okumalısınız / okutturmaliyim" mecburiyet önermeleri yerine "Okursanız, hayatınız için yararlı şu şu anahtarlara ve ip uçlarına sahip olursunuz", "100 Temel eser içinde yer alan ilginizi çeken bir kitabı seçerek, oradaki karakterle benzeyen ve ayrılan yönlerinizi araştırın", " Biliyor musunuz, falan kitap hayatımda şunu değiştirdi" gibi merak uyandıran ve inandırıcı anlatım kalıpları ve yaklaşımlar daha teşvik edici olacaktır. Çocuk ve genç, bizden daha zeki, daha duyarlı, daha fazla öğrenmeye ve taklit etmeye meyillidir. Üç- beş sene aynı okulda gördüğü Edebiyat ve Türkçe öğretmenin "Kitap okumanız şart." feryatlarına kulak vermeyen genç, öğretmenin elinde okumak üzere bir kitap görürse, gören gözüne ve öğretmenin kitap okumak konusundaki samimiyetine inanacak ve okumanın gerekliliğini anlayacaktır. Ne yazık ki, yılların ötesinde kalan bir lise son sınıf öğrencisine ait şu cümle hala kulaklarımda yankılanır: "Öğretmenim, ben 11. sınıftayım. Bugüne kadar bir sizin kitap okuduğunuzu, bir de orta ikinci sınıf Güzel Konuşma ve Yazma öğretmenin kitap okuduğunu gördüm." Tek tesellim şu ki, öğrencimle aramızda geçen bu konuşmadan sonra, iş işten geçti demeden üniversiteye hazırlandığı son yılda öğrencimin elinde onlarca kitap gördüm. Bu örneği vermekle şuna varmak istedim: Büyükler olarak bizin etkileyici bir eylemde bulunmadan; yap dememizin, oku dememizin ve sonuçta sadece söyleyerek kendimizi ve gençleri yormamızın anlamı yok. On-on beş yıllık öğretmenliğinde – diyelim ki 100 Temel eser arasından- yirmi beş tane eseri okumamış bir edebiyat öğretmenin, bir yıl içinde hiçbir metod ve amaç geliştirmeden öğrencilerinden bir o kadar kitabı okumalarını istemeleri ne kadar komik bir durum değil mi? Üstelik zorla ve amaçsızca kitap okumaları beklenen bu gençler, öğretmenlerinin hiç okumadığını görüyorlarsa... Böyle bir yaptırımın gençlere okumayı sevdirmeye ve okumayı alışkanlık haline getirmeye olan katkısını anlayabilmek mümkün değil.Yönteminiz buysa bırakın o zaman. Okumadan okutmayı hedefliyorsanız, okumak adına öğrencileriniz de yorulmasın, siz de yorulmayın... Asıl olan şudur: Siz okuyor musunuz? Öğrencileriniz- evde de çocuklarınız- bunu görüyor mu? Üç beş güne kalmaz onların da elinde kitap göreceksiniz...Bilmediğiniz bir kelimeyi hiç üşenmeden bir yabancı dil sözlüğünden ya da Osmanlıca-

Türkçe sözlükten araştırıyor musunuz? Bu araştırmalarınızdan öğrencileriniz / çocuklarınız haberdar mı? İşte o zaman onlar, sizin anlamını bilmediğiniz daha nice kelimenin karşılığını siz istemeden yarın size ulaştıracaklardır. Son olarak: Neden okunması gerektiğini kavramış, nasıl okunması gerektiğini etüd ederek öylece okumuş iseniz 100 Temel Eseri ve diğer eserleri; okumanın gerçek amacını, bu eserlerin nasıl okunması gerektiğini anlatmış iseniz gençlere; öğrencileriniz ve çocuklarınız bu eserleri seve seve okuyacaklardır. Bir gün, sizin ve onların ortak okuduğu bir kitabı beraberce yorumlamanız işten bile değildir. Hatta hatta, bu kadar çok kitabı okuduktan sonra neden siz ve öğrencileriniz birer yazar, sanatçı, bilim insanı olmayasınız?.. Öğrenme, öğretme, başarı ve mutluluk; sınav sonuçlarındaki net sayılarında, vaazlarda ve emirlerde, bilgiyi saklayıp başkasına karşı böbürlenmekte, taklit sonucu yetişen robotlarda değil; her yaştaki insanlar tarafından beraber, dostça ve samimi olarak paylaşılan ve ilmik ilmik dokunan hayattadır. İşte bu bilinçle, bana hayatın anlamını öğreten modellerime hayat boyu minnetarım. Ranâ İSLÂM DEĞİRMENCİ